

27.6.2022

Helsingin kaupunginmuseon lausunto poikkeamispäätöshakemuksesta os. Ehrenströmintie 7, Kaivopuisto

HEL 2022-006654 T 10 04 01

Poikkeamista haetaan asemakaava-alueen ulkopuoliselle hankkeelle. NJK:n Eteläsataman Valkosaaren laiturihankkeen taustana on saada lisää laituriipaikkoja, sillä Valkosaaren nykyinen satamakapasiteetti on saavuttanut rajansa. Laituriipaikkoja tarvitaan lisää jäsenille ja vierasveneille. Hankkeessa kapasiteettia lisätään 120 nykyisestä laituriipaikasta 200–250 laituriipaikkaan. Myös veneiden koko on kasvanut ja niille tarvitaan lisäksi suurempi satamasyvyys.

Olevien laituriin lisäksi on suunniteltu uudet säteittäiset laiturit, jotka toteutetaan vaiheittain. Näiden lisäksi esitetään toteutettaviksi kaksi kaartuvaa laituria: toinen saaren länsipuolelle, joka liittyy yhdylaiturin kautta yhteysvenelaituriin ja toinen pohjoispuolelle, joka liittyy koillissuuntaiseen laituriin.

Cedercreutz Arkkitehtien suunnitelmissa laiturit esitetään toteutettavan laadukkaina ponttonilaitureina. Ponttoonilaituri on matala rakenne, joka kelluu veden pinnalla eikä muodosta siten näkymää estävää rakennetta.

Helsingin kaupunginmuseo tarkastelee hanketta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja lausuu seuraavan.

Valkosaari ja Luoto, joita vielä 1900-luvun alussa kutsuttiin Eteläiseksi ja Pohjoiseksi Bleholmaksi, kuuluivat 1800-luvulla telakka-alueeseen. 1840-luvulla Valkosaarta käytettiin kolerakaranteenasemana ja Krimin sodan aikana (1853–56) siellä oli sotilassairaala. Purjehdusseura NJK perustettiin vuonna 1861. Kauppias Nicolas Sinebrychoff omisti Valkosaarella sijainneen laivatelakan. Sinebrychoff oli NJK:n jäsen, ja hän siirsi Valkosaaren vuokrausoikeuden NJK:lle ja antoi samalla siirtää saarelle omistamassaan Vehkasaassa (Mössenholm) sijainneen vanhan paviljongin. Paviljongin oli suunnitellut K.G. Nyström (1881). Nykyinen purjehduspaviljonki on rakennettu vuonna 1900 arkkitehtien Gustaf Estlander ja John Settergrenin suunnitelmien pohjalta.

Purjehdusseuran perinteet Valkosaarella ovat siis pitkät, ja seuralaisten ja vierasvenesataman veneet ovat muodostuneet osaksi Helsingin merellistä maisemaa. Helsingin Eteläsatama on valtakunnallisesti merkittävää kansallismaisemaa ja arvokasta kulttuuriympäristöä. Paikka on

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristötiimi,
kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

2 (2)

27.6.2022

keskeinen ja symbolisesti erittäin arvokas ja on osa Helsingin historiallisen keskustan merellistä julkisivua.

Kaupunginmuseo katsoo, että suunnitellut 1. ja 2. vaiheen uudet ponttoonilaiturit eivät muodosta sellaista näkyvää rakennelmaa, joka olisi ristiriidassa merellisen maiseman tai näkymien kanssa. Laiturien rakentamisen kautta veneiden määrä Valkosaaressa lisääntyy, mutta kuten todettua, veneiden mastot ovat olleet perinteisesti osa tätä merellistä maisemaa. Vaiheen 3 laituri rakentuisi 1980-luvulla puretun laiturin paikalle luoteeseen ja vaiheessa 4 rakennettava laituri kohti koillista. Näiden lisäksi esitetään rakennettavaksi aallonmurtajaominaisuudella varustettu ponttoonilaituri kohti pohjoista. Tämä rakennelma olisi mahdollisesti näkyvin esimerkiksi Kauppatorilta avautuvassa maisemassa, joskin nyt suunnitelmissa esitettynä matala ponttoonilaituri. Museo katsoo, että laiturin tarkempi suunnittelu osoittaa, miten se sijoittuu maisemassa. Korkea aallonmurtaja ei ole kulttuuriympäristön vaalimistavoitteiden kannalta mahdollinen. Uuden majakka-aiheen ei tule kilpailla NJK:n paviljongin kanssa eikä peittää sitä maisemassa. Museolla ei ole poikkeamisesta varsinaista muuta huomautettavaa.

Vedenalaisen kulttuuriperinnön osalta lausunnonantaja on Museovirasto.

Lisätiedot

Johanna Björkman, ts. kulttuuriympäristöpäällikkö, puhelin: +358 9 310 36473
johanna.bjorkman(a)hel.fi

Johanna Björkman
ts. kulttuuriympäristöpäällikkö